

ลักษณะทางประชากรกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่เลือกใช้

ปัจจุบัน การวางแผนครอบครัวโดยใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ ได้มีการแพร่หลายมากขึ้นเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และสังคม พอแก่ทุกคนยอมปรารถนาที่จะอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตรของตนอย่างดี เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตของบุตรในอนาคต และเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงมีการคิดค้น ประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ ขึ้นใหม่อีกหลายวิธี เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ วิธีป้องกันการปฏิสนธิแต่ละแบบแต่ละวิธีนั้นต่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน มีความเหมาะสมกับคู่สมรสในทุกลักษณะไป คู่สมรสจึงควรเลือกวิธีต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทางชีววิทยาหรือทางประชากร เพื่อให้การวางแผนครอบครัวนั้นได้ผลตรงตามความมุ่งหมาย ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้จึงน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงหรือทางอ้อมกับการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ

ก. อายุ

อายุน่าจะมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับ การเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิเนื่องจาก คู่สมรสที่ยังมีอายุน้อย มักจะเป็นผู้ที่เพิ่งสมรส อาจยังไม่มีบุตรหรือมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนน้อยอยู่ และประสงค์จะเลื่อนเวลาของการมีบุตรหรือระยะทางของการมีบุตรออกไป จึงยอมจะเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิต่าง ๆ แบบชั่วคราวมากกว่า คู่สมรสที่มีอายุมากแล้วรวมทั้งมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนเพียงพอกับความต้องการ

ยอมจะเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบถาวร การศึกษาที่อำเภอโพธาราม^๕ สนับสนุนขอลดาวางนี้ กล่าวคือ สตรีที่ใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราว โดยเฉพาะหญิงพลาศติกรและยาเม็ดรับประทานมีอายุ ๒๕ - ๓๔ ปี และมีบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๕ คน จากสถิติการทดลองใส่ห่วงพลาศติกรของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ปรากฏ ผลใกล้เคียงกัน รวมทั้งการทดลองใส่ยาและอุปกรณ์บางอย่างในการอนามัยครอบครัว ของโรงพยาบาลหญิง การศึกษาที่บางเขน^๖ ปรากฏว่า ในกลุ่มสตรีที่อายุมากนิยม ใช้วิธีทำหมันเพื่อป้องกันการปฏิสนธิ ส่วนในกลุ่มสตรีที่อายุน้อยนิยมใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบใหม่คือ ยาเม็ดรับประทาน และห่วงพลาศติกร ในอินเดีย^๗ พบว่า อายุ โดยเฉลี่ยของสตรีที่ทำหมันสูงกว่าสตรีที่ใช้ห่วงพลาศติกร

สำหรับการศึกษานี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเลือกวิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับผลของการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ตารางที่ ๑๑ ในกลุ่มที่กำลังมีการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มที่ปรึกษาอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี มีสัดส่วนการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวมากกว่าแบบถาวรคือ ร้อยละ ๗๐.๖ ใช้ยาเม็ดรับประทาน ร้อยละ ๘.๘ ใช้ห่วงพลาศติกร และร้อยละ ๑๑.๘ ใช้วิธีทำหมันถาวร ในกลุ่มที่ปรึกษาอายุ ๒๕ - ๓๔ ปี มีสัดส่วนการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวและแบบถาวรใกล้เคียงกัน และ

---

^๕ คำจร สุวรรณกิจ และวินิจ อัสวเสนา, เรื่องเดิม, หน้า ๕๘

^๖ Donald O. Cowgill, and Others, Family Planning in Bangkok, Thailand (Bangkok: The Center for Population and Social Research, Mahidol University, 1969), p. 42.

^๗ Population Council, "India: The Family Planning Program Since 1965," Studies in Family Planning, (Number 35, The Population Council Inc, 1968), p. 3.

วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวที่กลุ่มอายุนี้มีร้อยละ ในการไข่มากที่สุดคือ ยาเม็ด
รับประทานเป็นประมาณร้อยละ ๓๘.๖ ในกลุ่มที่ภรรยาอายุ ๓๕ - ๔๔ ปี และ ๔๕ ปี
ขึ้นไป มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิในกลุ่มอายุสองกลุ่มนี้ใช้
วิธีทำหมันถาวรคือ ร้อยละประมาณ ๖๖.๘ และ ๗๗.๓ อย่างไรก็ตามพบว่า แม้ใน
กลุ่มสตรีอายุมากยังมีการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวอยู่บ้าง เช่น ในกลุ่ม
สตรีที่อายุ ๔๕ ปีขึ้นไปมีการใช้ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๑๑.๔ ใส่ห่วงพลาสติกร้อยละ
๔.๕ และใช้วิธีชั่วคราวอื่น ๆ ร้อยละ ๖.๘ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีเหล่านี้เป็นผู้ที่
เพิ่งเริ่มใช้และอยู่ในวัยใกล้หมดภาวะเจริญพันธุ์ การใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบ
ชั่วคราวจึงประหยัดและสะดวก ไม่จำเป็นต้องเสียเงินมากในการผ่าตัดทำหมัน เมื่อ
พิจารณาจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีในกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ
ประกอบ พบว่า ในกลุ่มสตรีที่ยังไม่มีบุตรของกลุ่มอายุภรรยา ๑๕ - ๒๔ ปีทั้งหมด
ใช้ยาเม็ดรับประทาน และของกลุ่มอายุภรรยา ๒๕ - ๓๔ ปี ประมาณครึ่งหนึ่งใช้
ยาเม็ดรับประทาน และร้อยละ ๓๓.๓ ใช้วิธีชั่วคราวอื่น ๆ แม้ในกลุ่มที่มีจำนวนบุตร
ที่มีชีวิต ๑ - ๒ คนของสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี ร้อยละ ๗๖.๖ ใช้ยาเม็ดรับประทาน
เพียงร้อยละ ๔.๓ ใส่ห่วงพลาสติก ในกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คนขึ้นไป
ของสตรีในหมวดอายุ ๑๕ - ๒๔ ปีมีร้อยละของการใช้ยาเม็ดรับประทาน การใส่ห่วง
พลาสติก และในกลุ่มสตรีอายุ ๒๕ - ๓๔ ปีมีร้อยละในการทำหมันถาวร ๕๘.๓ และ
ใช้ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๒๗.๑ กลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คนในกลุ่ม
อายุของภรรยา ๒๕ - ๓๔ ปีมีอัตราส่วนการใช้วิธีทำหมันถาวรสูงกว่าวิธีอื่นคือ เป็น
ร้อยละ ๖๐.๐ จากผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า ในกลุ่มสตรีที่มีอายุน้อยปัจจุบันนิยมใช้
ยาเม็ดรับประทานมากกว่าการใส่ห่วงพลาสติกเพื่อกำหนดระยะเวลาการมีบุตร และในสตรี
ที่มีจำนวนบุตรมากส่วนใหญ่นิยมทำหมันถาวรเพื่อยุติการมีบุตร อย่างไรก็ตาม กลุ่มสตรี
อายุน้อยบางส่วนประมาณ ๑๑.๘ เปอร์เซ็นต์ของสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๔ ปีใช้วิธีทำหมัน
ถาวร และกลุ่มสตรีอายุมากประมาณ ๒๖.๗ เปอร์เซ็นต์ของสตรีในกลุ่มอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป

วิธีป้องกันการปฏิสนธิชั่วคราวโดยเฉพาะการใส่ยาเม็ดรับประทาน การที่กลุ่มสตรีอายุน้อยมีการวิธีทำหัตถการเพื่อยุติการมีบุตรนั้น อาจเนื่องจากคุณสมบัติเหล่านั้นไม่ต้องการบุตรเพิ่มหรืออาจเนื่องจากคุณสมบัติของรังไข่ที่ผิดปกติ ซึ่งแพทย์แนะนำว่าไม่สามารถมีบุตรได้อีกจึงต้องทำหัตถ์ และในกลุ่มสตรีอายุมากใส่ยาเม็ดรับประทานนั้น อาจเป็นเครื่องยืนยันว่าปัจจุบันคุณสมบัติใส่ยาเม็ดรับประทานกันแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะการใส่ยาเม็ดรับประทานในการป้องกันการปฏิสนธินั้น สะดวก และประหยัดกว่าการทำหัตถ์ในความคิดของสตรีที่โกลหมควัยเจริญพันธุ์แล้ว

ตารางที่ ๑ อัตราส่วนร้อยละของคู่สมรสจำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้
จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอายุของภรรยา

จำนวนบุตรที่มีชีวิตและ อายุของภรรยา	ร้อยละของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					รวม
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
รวมทั้งหมด	๘.๐	๓๒.๖	๘.๒	๔๓.๐	๘.๒	๑๐๐.๐(๖๕๘)
๑๕ - ๒๔	๘.๘	๓๐.๖	๕.๔	๓๙.๔	๘.๘	๑๐๐.๐(๖๘)
๒๕ - ๓๔	๘.๔	๓๘.๖	๘.๓	๓๖.๖	๘.๓	๑๐๐.๐(๓๑๐)
๓๕ - ๔๔	๘.๐	๑๓.๓	๓.๑	๕๘.๓	๓.๓	๑๐๐.๐(๒๒๖)
๔๕ ปีขึ้นไป	๔.๕	๑๑.๔	๑๕.๘	๖๑.๔	๖.๘	๑๐๐.๐(๔๔)
ไม่มีบุตร (รวม)	-	๖๑.๕	๓.๓	๓.๓	๒๓.๑	๑๐๐.๐(๑๓)
๑๕ - ๒๔	-	๑๐๐.๐	-	-	-	๑๐๐.๐(๕)
๒๕ - ๓๔	-	๕๐.๐	๑๖.๓	-	๓๓.๓	๑๐๐.๐(๖)
๓๕ - ๔๔	-	-	-	* ก	* ก	* ก (๒)
๔๕ ปีขึ้นไป	-	-	-	-	-	-
๑ - ๒ (รวม)	๘.๐	๕๓.๕	๓.๖	๑๕.๖	๑๐.๘	๑๐๐.๐(๑๖๓)
๑๕ - ๒๔	๔.๓	๓๖.๖	๔.๓	๔.๓	๑๐.๖	๑๐๐.๐(๔๓)
๒๕ - ๓๔	๑๑.๕	๕๘.๖	๕.๘	๑๑.๕	๑๒.๖	๑๐๐.๐(๘๓)
๓๕ - ๔๔	๑๑.๕	๓๘.๖	๑๑.๕	๓๘.๕	๓.๘	๑๐๐.๐(๒๖)
๔๕ ปีขึ้นไป	-	-	๒๘.๖	๕๓.๑	๑๔.๓	๑๐๐.๐(๓)
๓ - ๔ (รวม)	๓.๐	๒๔.๖	๑๓.๕	๔๖.๓	๘.๖	๑๐๐.๐(๒๕๘)
๑๕ - ๒๔	๒๕.๐	๔๓.๘	๖.๓	๑๘.๘	๖.๓	๑๐๐.๐(๑๖)
๒๕ - ๓๔	๕.๖	๒๓.๑	๑๓.๒	๔๕.๑	๘.๐	๑๐๐.๐(๑๔๘)
๓๕ - ๔๔	๓.๐	๑๖.๘	๑๒.๓	๔๓.๕	๘.๘	๑๐๐.๐(๓๑)
๔๕ ปีขึ้นไป	-	๓.๓	๓๐.๘	๖๑.๕	-	๑๐๐.๐(๑๓)

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

จำนวนบุตรที่มีชีวิตและ อายุของภรรยา	รายละเอียดของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					รวม
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
<u>๕ - ๖ (รวม)</u>	๗.๐	๑๙.๖	๓.๒	๒๗.๗	๒.๕	๑๐๐.๐(๖๕๘)
๑๕ - ๒๔	-	-	-	-	-	-
๒๕ - ๓๔	๘.๓	๓๐.๐	๓.๓	๕๖.๗	๑.๗	๑๐๐.๐(๖๐)
๓๕ - ๔๔	๖.๗	๑๒.๔	๓.๔	๗๔.๑	๓.๔	๑๐๐.๐(๘๙)
๔๕ ปีขึ้นไป	-	๒๒.๒	-	๗๗.๘	-	๑๐๐.๐(๙)
<u>๗+ (รวม)</u>	๑๓.๖	๒๕.๘	๓.๐	๙๗.๐	๑๐.๖	๑๐๐.๐(๖๖)
๑๕ - ๒๔	-	-	-	-	-	-
๒๕ - ๓๔	๒๓.๑	๕๓.๘	-	๒๓.๑	-	๑๐๐.๐(๑๓)
๓๕ - ๔๔	๑๐.๕	๒๑.๑	๒.๖	๕๒.๖	๑๓.๒	๑๐๐.๐(๓๘)
๔๕ ปีขึ้นไป	๑๓.๓	๑๓.๓	๖.๘	๕๓.๓	๑๓.๓	๑๐๐.๐(๑๕)

* กิ จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ข. จำนวนบุตรที่มีชีวิต

ในกลุ่มคนที่มีกำลังมีการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ จำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนมากหรือน้อยน่าจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดการเลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัว ผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนหลายคนแล้วมักจะใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบถาวรเพื่อยุติการมีบุตร ส่วนผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนน้อยมักจะใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวเพื่อกำหนดระยะเวลาของการมีบุตรมากกว่า การศึกษาของลัดดาวัลย์ บรรหารสุภาวที พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่โชยาแม่ได้รับประทาน และห่วงพลาสติกมีจำนวนบุตร ๑ คนขึ้นไป ส่วนพวกที่มีบุตร ๕ คนขึ้นไปแล้วมักนิยมใช้วิธีทำหมันเพราะมีบุตรเพียงพอแล้ว ที่ปากีสถาน^๕ พบว่า ยังมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตเพิ่มขึ้นสตรีชอบที่จะเลือกใช้ห่วงพลาสติกมากกว่า สำหรับขอมูลของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวๆ จากตารางที่ ๑๒ พบว่า ในกลุ่มที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิผู้ที่ยังไม่มีบุตรรอยละ ๔๐ ใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวคือ โชยาแม่รับประทานรอยละ ๕๐ และใช้วิธีอื่น ๆ รอยละ ๓๐ ในกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๑ - ๒ คน สัดส่วนการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิชั่วคราวสูงกว่าการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิชั่วคราวสูงกว่าการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบถาวรคือ รอยละ ๗๖.๕ ต่อ ๒๓.๕ และในกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๑ - ๒ คนที่ใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวมีอัตราส่วนรอยใน การโชยาแม่ได้รับประทานมากกว่าวิธีอื่นคือ ประมาณ

ลัดดาวัลย์ บรรหารสุภาวที, เรื่องเดิม, หน้า ๔๕

^๕ N.N. Ghani, "Factors Related to the Selection of Contraceptive," Pakistan Journal of Family Planning, (Vol 1, No. 1, July, 1967), p. 18.

รอยละ ๕๖.๐ สำหรับกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ ๓ - ๔ คนขึ้นไป อัตรา
ส่วนรอย ในการใช้ชีวิตทำหมันถาวรจะสูงกว่าการโยธาแม่ครับประทาน หวงพลาสติก
และวิธีอื่น ๆ กล่าวคือ รอยละประมาณ ๕๕.๕ ของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต
๓ - ๔ คน และรอยจะ ๖๕.๕ ของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คนใช้ชีวิตทำหมัน
ขณะที่มีเพียงรอยละ ๖๔.๑ ของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คน และรอยละ
๖๐.๓ ของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คน โยธาแม่ครับประทาน แค่อัตรา
ส่วนรอยในการใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๗ คนขึ้นไปมี
สัดส่วนการใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิที่แบบถาวรและชั่วคราวใกล้เคียงกันคือ รอยละ
๔๗.๖ ใช้ชีวิตทำหมันถาวร รอยละ ๖๗.๐ โยธาแม่ครับประทาน รอยละ ๑๔.๓ ใส่
หวงพลาสติก และรอยละ ๑๑.๑ ใช้ชีวิตชั่วคราวอื่น ๆ ผลการศึกษาครั้งนี้จึงสนับสนุน
ว่าในกลุ่มที่มีการใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิ ผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนมากจะใช้
ชีวิตทำหมันถาวร และปัจจุบันการโยธาแม่ครับประทาน และหวงพลาสติกก็แพร่หลาย
ขึ้น กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากที่สุดตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไปซึ่งอาจอนุมานได้ว่า
สตรีเหล่านั้นน่าจะมีอายุมากพอสมควรหรือใกล้จะหมกวัยเจริญพันธุ์แล้วและอาจเพิ่ง
เริ่มใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิเพื่อยุติการมีบุตร และเนื่องจากปัจจุบันมีวิธีป้องกันการ
ปฏิสนธิแบบใหม่ให้เลือกมากขึ้นอีกหลายวิธี เช่น โยธาแม่ครับประทาน และหวงพลาสติก
เป็นต้น ซึ่งสตรีเหล่านั้นได้ใช้กันดังกล่าวข้างต้นโดยที่การใช้ชีวิตโยธาแม่ครับประทาน
และหวงพลาสติกมีราคาสูงกว่าการทำหมัน นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่โง่งายและสะดวก
และเมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนรอยของการใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ ของ
สมรสที่กำลังใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิ จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา
ของสามีในตารางเดียวกันนี้ พบว่า ในสมรสที่กำลังใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิทุก
กลุ่ม ระดับการศึกษาที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คนขึ้นไป มีอัตราส่วนรอย ในการใช้ชีวิต
ทำหมันสูงกว่าวิธีอื่น ระดับการศึกษาเขามามีอิทธิพลในเรื่องการเลือกใช้ชีวิตป้องกันการปฏิสนธิ

แบบใหม่มากกว่า กล่าวคือ ในกลุ่มที่ไมรุหนึ่งสื่อที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ คนขึ้นไป มีอัตราส่วนรอยในการใช้ห่วงพลาสติกประมาณ ๒๖.๖ สูงกว่าอัตราส่วนในการใช้ยาเม็ดรับประทานซึ่งมีเพียงร้อยละ ๖.๗ ขณะที่ในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาของสามี จวบชั้นประถมปีที่หนึ่งถึงปีที่สี่ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คน อัตราส่วนรอยในการใช้ยาเม็ดรับประทานเป็น ๓๒.๑ สูงกว่าอัตราส่วนรอยในการใช้ห่วงพลาสติกซึ่งมีเพียงร้อยละ ๑๐.๓ สัดส่วนของการใช้ยาเม็ดรับประทานและห่วงพลาสติกปรากฏผลใกล้เคียงกันนี้ในกลุ่มระดับการศึกษาของสามีที่จบชั้นประถมปีที่ห้าถึงมัธยมศึกษาปีที่สามที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คน จากผลการศึกษา จึงอาจสรุปได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ และระดับการศึกษาของสามีมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิชั่วคราวสมัยใหม่ ของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตจำนวนต่าง ๆ กันด้วย

ตารางที่ ๑๒ อัตรารายของกุ่มรศจำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้
ระดับการศึกษาของสามีและจำนวนบุตรที่มีชีวิต

ระดับการศึกษาของสามี และจำนวนบุตรที่มีชีวิต	รายละเอียดของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					รวม
	ทางหลอดติ๊ก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
<u>รวมทั้งหมด</u>	๘.๔	๓๒.๑	๘.๑	๔๓.๐	๘.๔	๑๐๐.๐(๒๐๗)
<u>ยังไม่มีบุตร</u>	-	๕๖.๐	๑๐.๐	๑๐.๐	๓๐.๐	๑๐๐.๐(๑๐)
๑ - ๒	๘.๖	๕๖.๐	๗.๐	๑๖.๖	๑๐.๘	๑๐๐.๐(๑๕๗)
๓ - ๔	๗.๑	๒๔.๑	๑๔.๓	๔๕.๖	๘.๘	๑๐๐.๐(๒๒๔)
๕ - ๖	๗.๖	๒๐.๓	๒.๖	๒๗.๓	๒.๖	๑๐๐.๐(๑๕๓)
๗ คนขึ้นไป	๑๔.๓	๒๗.๐	๑.๖	๔๖.๐	๑๑.๑	๑๐๐.๐(๒๓)
<u>ไมรหนึ่งข้อ (รวม)</u>	๑๑.๔	๑๘.๖	๑.๔	๒๑.๕	๗.๑	๑๐๐.๐(๗๖)
<u>ยังไม่มีบุตร</u>	-	-	-	-	* ก	* ก (๑)
๑ - ๒	-	๔๐.๐	-	๔๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐(๕)
๓ - ๔	-	๓๕.๐	๕.๐	๕๐.๐	๑๐.๐	๑๐๐.๐(๒๖)
๕ - ๖	๑๓.๘	๑๐.๐	-	๗๕.๘	-	๑๐๐.๐(๒๘)
๗ คนขึ้นไป	๒๖.๖	๖.๗	-	๖๐.๐	๖.๗	๑๐๐.๐(๑๕)
<u>ประณม ๑ - ๔ (รวม)</u>	๘.๗	๓๗.๕	๘.๔	๔๐.๔	๔.๐	๑๐๐.๐(๒๒๗)
<u>ยังไม่มีบุตร</u>	-	* ก	* ก	-	-	* ก (๒)
๑ - ๒	๑๖.๑	๕๓.๔	๘.๖	๒๒.๔	๓.๕	๑๐๐.๐(๕๘)
๓ - ๔	๑๐.๓	๓๒.๑	๑๒.๘	๔๑.๐	๓.๘	๑๐๐.๐(๗๘)
๕ - ๖	๖.๘	๒๘.๘	๓.๔	๕๘.๓	๑.๗	๑๐๐.๐(๕๘)
๗ คนขึ้นไป	๑๐.๐	๓๖.๗	๓.๓	๔๐.๐	๑๐.๐	๑๐๐.๐(๓๐)

ตารางที่ ๑๒ (ต่อ)

ระดับการศึกษาของสามี และจำนวนบุตรที่มีชีวิต	รายละเอียดของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	รวม
<u>ประถม ๕-มก.๓(รวม)</u>	๖.๘	๒๗.๑	๘.๘	๔๕.๘	๑๐.๘	๑๐๐.๐(๒๐๖)
ยังไม่มีการ	-	* ก	-	* ก	* ก	* ก (๔)
๑ - ๒	๑๐.๘	๕๖.๕	๘.๗	๑๐.๘	๑๓.๐	๑๐๐.๐(๘๖)
๓ - ๔	๕.๘	๑๘.๘	๑๖.๓	๔๗.๖	๑๐.๕	๑๐๐.๐(๘๖)
๕ - ๖	๓.๘	๑๓.๔	๓.๘	๗๓.๐	๕.๘	๑๐๐.๐(๕๒)
๗ คนขึ้นไป	๑๔.๓	๒๑.๔	-	๘๒.๘	๒๑.๕	๑๐๐.๐(๑๕)
<u>มศ.๔ ขึ้นไป (รวม)</u>	๖.๕	๓๘.๘	๘.๓	๓๒.๕	๑๓.๘	๑๐๐.๐(๑๐๘)
ยังไม่มีการ	-	* ก	-	-	* ก	* ก (๓)
๑ - ๒	๖.๓	๖๐.๓	๕.๒	๑๖.๕	๑๖.๗	๑๐๐.๐(๘๘)
๓ - ๔	๗.๕	๑๖.๕	๑๗.๕	๔๗.๕	๑๕.๐	๑๐๐.๐(๘๐)
๕ - ๖	๗.๗	๓๐.๘	-	๖๑.๕	-	๑๐๐.๐(๖๓)
๗ คนขึ้นไป	-	* ก	-	* ก	-	* ก (๔)

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ค. ความต้องการบุตรเพิ่มและจำนวนบุตรชายที่มีชีวิต

การดำรงชีวิตในสังคมเมืองซึ่งต้องมีการแข่งขันกันมาก คุณภาพหรือความสามารถของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญของความก้าวหน้าในชีวิต การมีครอบครัวขนาดใหญ่จึงเป็นอุปสรรคของการรูดอดและการเหยียบฐานะของตนในสังคม คนในเมืองจึงมักต้องการครอบครัวขนาดเล็กหรือไม่ต้องการมีบุตรเพิ่มมาก มีการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ เพื่อกำหนดเวลาของการมีบุตร จากเหตุผลของสตรีที่มารับบริการวางแผนครอบครัวของโรงพยาบาลหญิง^{๑๐} พบว่า ส่วนมากต้องการมีบุตรห่างออกไปแต่ยังต้องการบุตรในอนาคตอีกก็มีประมาณร้อยละ ๕๖.๒ จึงมักเลือกใช้ยาเม็ดรับประทาน ส่วนผู้ที่มีบุตรเพียงพอแล้วแต่กลัววิธีทำหมันจึงเลือกรับประทานยาเม็ดแทนมีร้อยละ ๑๑.๕ การสำรวจในไต้หวัน^{๑๑} พบว่า การใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิของคู่สมรสไม่ว่าจะเป็นวิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวหรือถาวร ส่วนใหญ่ใช้เพื่อหยุดการมีบุตรมากกว่าที่จะเว้นช่วงห่างของการมีบุตร ร้อยละ ๘๔ ของสตรีที่ไต้หวันพลาดสติกไม่ต้องการมีบุตรอีกต่อไป

การศึกษาคั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิไม่ต้องการบุตรอีกต่อไป จากตารางที่ ๑๑ ในกลุ่มที่ต้องการบุตรเพิ่มมีอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๕ ในการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวมากกว่า กล่าวคือ ร้อยละ ๕๗.๕ ใช้ยาเม็ดรับประทาน ร้อยละ ๑๓.๘ ใช้วิธีอื่น ๆ และร้อยละ ๒๘.๕ ใช้ห่วงพลาสติก

---

^{๑๐} ดัดคำด้วย บรรณาธิการ, เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน

^{๑๑} L.P. Chow and S.C. Hsu, "A Chinese View of Fertility Planning in the Developed World," Fertility and Family Planning (edited by Berelson and Others, Chicago: The University of Chicago Press, 1967), p. 460.

อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่ต้องการบุตรเพิ่มใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิเพื่อเว้นระยะของการมีบุตรมากกว่า ในกลุ่มที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มมากกว่าครึ่งหนึ่งหรือประมาณร้อยละ ๖๐.๒ ใช้วิธีทำหมันถาวร เป็นการทำหมันหญิงร้อยละ ๕๐.๖ และทำหมันชายร้อยละ ๘.๖ เมื่อนำจำนวนบุตรที่มีชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้องกับความต้องการบุตรเพิ่มและการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิของคู่สมรสที่มีการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ยังไม่มีบุตรหรือมีจำนวนบุตรน้อยและต้องการบุตรเพิ่ม จะใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวเพื่อเว้นระยะการมีบุตรโดยมีอัตราส่วนร้อยละในการใช้ยาเม็ดรับประทานสูงสุดคือ ในกลุ่มที่ยังไม่มีบุตรใช้เป็นร้อยละ ๖๖.๗ กลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๑ - ๒ คนใช้เป็นร้อยละ ๖๕.๕ และกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คนใช้เป็นร้อยละ ๕๕.๘ เป็นต้น ส่วนใหญ่ของกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คนขึ้นไปที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิมักจะไม่ต้องการบุตรเพิ่มและใช้วิธีทำหมันถาวรโดยเฉพาะการทำหมันหญิงเพื่อยุติการมีบุตร กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คนและไม่ต้องการบุตรเพิ่มใช้วิธีทำหมันหญิงร้อยละ ๘๖.๖ และทำหมันชายร้อยละ ๑๔.๗ และเนื่องจากสังคมไทยผู้ชายยังมีบทบาทสำคัญในสังคม กล่าวคือ เป็นผู้นำของครอบครัวและเป็นผู้สืบสกุล ดังนั้น ความต้องการในเชิงใดเพศหนึ่งของบุตรย่อมมีผลต่อความต้องการบุตรเพิ่มหรือไม่ต้องการบุตรเพิ่ม ซึ่งอาจทำให้มีผลทางอ้อมต่อการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ ได้ จากตารางที่ ๑๔ ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ยังไม่มีบุตรชายมีความต้องการบุตรเพิ่ม แต่อาจต้องการเลื่อนเวลาของการมีบุตรคนต่อไปออกไปอีกจึงมีการใช้วิธีป้องกันแบบชั่วคราวโดยมีการใช้ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๕๕.๕ ใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๒๖.๔ และใช้ห่วงพลาสติกร้อยละ ๒.๔ ในกลุ่มคู่สมรสที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่มีจำนวนบุตรชายที่มีชีวิตตั้งแต่ ๑ - ๒ คนขึ้นไปมักไม่ต้องการบุตรเพิ่มอีก สัดส่วนการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบถาวรสูงกว่าการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราว กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีจำนวน

บุตรชายที่มีชีวิต ๑ - ๒ คนและไม่ต้องการบุตรเพิ่มมีการใช้วิธีทำหมันถาวร
ร้อยละ ๕๕.๗ และในกลุ่มที่มีจำนวนบุตรชายที่มีชีวิต ๓ - ๔ คนและไม่ต้องการ
บุตรเพิ่ม มีการใช้วิธีทำหมันถาวรร้อยละ ๒๗.๓ จากตัวเลขในตารางที่ ๑๓ และ
๑๔ จึงสนับสนุนว่า ทั้งจำนวนบุตรที่มีชีวิตและจำนวนบุตรชายที่มีชีวิตต่างมีผลต่อ
ความต้องการบุตรเพิ่ม ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่
แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ ๑๓ อัตราส่วนร้อยละของคู่สมรสจำแนกตามวิธีป้องกันครรภ์ที่ไข
จำนวนบุตรที่มีชีวิตและความต้องการบุตรเพิ่ม

จำนวนบุตรที่มีชีวิตและ ความต้องการบุตรเพิ่ม	ร้อยละของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ไข					
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	รวม
<u>รวมทั้งหมด</u>	๘.๐	๓๒.๗	๘.๓	๘๒.๕	๘.๕	๑๐๐.๐(๖๓๖)
<u>ต้องการ</u>	๗.๕	๕๗.๕	๓.๑	๑๘.๑	๑๓.๘	๑๐๐.๐(๑๖๐)
<u>ไม่ต้องการ</u>	๘.๕	๒๔.๓	๕.๖	๕๐.๖	๗.๐	๑๐๐.๐(๔๕๗)
<u>ไม่แน่ใจ</u>	-	๒๖.๓	๒๑.๑	๕๒.๖	-	๑๐๐.๐(๑๙)
<u>ยังไม่มีบุตร (รวม)</u>	-	๕๘.๘	๘.๓	๘.๓	๒๕.๐	๑๐๐.๐(๑๒)
<u>ต้องการ</u>	-	๖๖.๗	-	๑๑.๑	๒๒.๒	๑๐๐.๐(๙)
<u>ไม่ต้องการ</u>	-	* ก	-	-	* ก	* ก (๒)
<u>ไม่แน่ใจ</u>	-	-	* ก	-	-	* ก (๑)
<u>๑ - ๒ (รวม)</u>	๙.๗	๕๖.๓	๗.๓	๑๕.๒	๑๑.๕	๑๐๐.๐(๑๖๕)
<u>ต้องการ</u>	๗.๘	๖๕.๕	๑.๑	๑๑.๑	๑๘.๕	๑๐๐.๐(๙๐)
<u>ไม่ต้องการ</u>	๑๓.๐	๕๕.๐	๑๔.๕	๑๘.๘	๘.๗	๑๐๐.๐(๖๙)
<u>ไม่แน่ใจ</u>	-	๕๐.๐	๑๖.๗	๓๓.๓	-	๑๐๐.๐(๖)
<u>๓ - ๔ (รวม)</u>	๖.๓	๒๔.๗	๑๓.๘	๔๖.๘	๘.๘	๑๐๐.๐(๒๓๙)
<u>ต้องการ</u>	๘.๕	๔๘.๙	๘.๕	๒๑.๑	๑๒.๘	๑๐๐.๐(๔๗)
<u>ไม่ต้องการ</u>	๖.๐	๑๘.๕	๑๘.๗	๕๒.๖	๘.๒	๑๐๐.๐(๑๘๔)
<u>ไม่แน่ใจ</u>	-	๒๕.๐	๒๕.๐	๕๐.๐	-	๑๐๐.๐(๘)
<u>๕ - ๖ (รวม)</u>	๗.๑	๒๐.๗	๓.๒	๖๖.๕	๒.๖	๑๐๐.๐(๑๕๕)
<u>ต้องการ</u>	-	๓๐.๘	-	๖๖.๕	๗.๗	๑๐๐.๐(๑๓)
<u>ไม่ต้องการ</u>	๗.๙	๒๐.๑	๓.๖	๖๖.๒	๒.๒	๑๐๐.๐(๑๓๙)
<u>ไม่แน่ใจ</u>	-	-	-	* ก	-	* ก (๓)
<u>๗ ขึ้นไป (รวม)</u>	๑๓.๘	๒๖.๒	๓.๑	๔๖.๑	๑๐.๘	๑๐๐.๐(๖๕)
<u>ต้องการ</u>	* ก	-	-	-	-	* ก (๑)
<u>ไม่ต้องการ</u>	๑๒.๗	๒๗.๐	๓.๒	๔๖.๐	๑๑.๑	๑๐๐.๐(๑๓)
<u>ไม่แน่ใจ</u>	-	-	-	* ก	-	* ก (๑)

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

- ๗๓ -

ตารางที่ ๑๔ อัตราส่วนร้อยละของอุตสาหกรรมจำแนกตามวิธีป้องกันกบฏสินธิที่ไซ
จำนวนบุตรชายที่มีชีวิตและความต้องการบุตรเพิ่ม

จำนวนบุตรชายที่มีชีวิตและ ความต้องการบุตรเพิ่ม	ร้อยละของวิธีป้องกันการกบฏสินธิที่ไซ					รวม
	หวงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
รวมทั้งหมด	๘.๑	๓๓.๐	๘.๓	๔๒.๑	๘.๕	๑๐๐.๐(๖๓๐)
ต้องการ	๗.๕	๕๗.๕	๓.๑	๑๘.๑	๑๓.๘	๑๐๐.๐(๑๖๐)
ไม่ต้องการ	๘.๕	๒.๔	๕.๖	๕๐.๕	๓.๐	๑๐๐.๐(๔๕๗)
ไม่แน่ใจ	-	๓๘.๕	๒๓.๐	๓๘.๕	-	๑๐๐.๐(๑๓)
ไม่มีบุตรชาย (รวม)	๖.๔	๕๓.๗	๕.๑	๒๐.๕	๑๕.๑	๑๐๐.๐(๗๘)
ต้องการ	๒.๔	๕๙.๕	-	๑๖.๗	๒๑.๔	๑๐๐.๐(๔๒)
ไม่ต้องการ	๑๒.๕	๕๖.๘	๙.๔	๒๕.๐	๖.๓	๑๐๐.๐(๓๒)
ไม่แน่ใจ	-	* ก	* ก	* ก	-	* ก (๔)
๑ - ๒ (รวม)	๘.๘	๓๒.๔	๑๐.๐	๓๘.๘	๑๐.๐	๑๐๐.๐(๓๔๐)
ต้องการ	๙.๕	๖๑.๐	๓.๒	๑๕.๘	๑๐.๕	๑๐๐.๐(๙๕)
ไม่ต้องการ	๘.๘	๒๑.๔	๑๒.๒	๕๗.๕	๑๐.๑	๑๐๐.๐(๒๓๘)
ไม่แน่ใจ	-	๑๔.๓	๒๘.๖	๕๗.๑	-	๑๐๐.๐(๗)
๓ - ๔ (รวม)	๖.๗	๒๖.๓	๖.๗	๕๗.๐	๓.๓	๑๐๐.๐(๑๗๘)
ต้องการ	๔.๘	๓๘.๑	๙.๕	๓๓.๓	๑๔.๓	๑๐๐.๐(๒๑)
ไม่ต้องการ	๗.๑	๒๓.๗	๖.๔	๖๐.๘	๑.๘	๑๐๐.๐(๑๕๖)
ไม่แน่ใจ	-	* ก	-	-	-	* ก (๒)
๕ ขึ้นไป (รวม)	๑๒.๑	๒๗.๓	๖.๐	๕๕.๕	๙.๑	๑๐๐.๐(๓๓)
ต้องการ	* ก	* ก	-	-	-	* ก (๒)
ไม่ต้องการ	๙.๗	๒๕.๘	๖.๕	๕๘.๓	๙.๗	๑๐๐.๐(๓๑)
ไม่แน่ใจ	-	-	-	-	-	-

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ง. ระยะเวลาสมรส

ระยะเวลาสมรส นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ จำนวนปีสมรสที่เพิ่มขึ้น ทำให้คู่สมรสมีอายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิตอาจเพิ่มมากขึ้นด้วย คู่สมรสจึงอาจมีการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีหนึ่งวิธีใดโดยคำนึงถึงสุขภาพทางร่างกาย และอันตรายอันเกิดจากการให้กำเนิดบุตรเมื่ออายุมาก ส่วนคู่สมรสที่ยังมีจำนวนปีสมรสน้อยอาจมีอายุน้อยและอาจยังต้องการบุตรอีก การเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิจึงอาจใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวเพื่อกำหนดเวลาการมีบุตรมากกว่า การศึกษาผลการทดลองใช้ยาและอุปกรณ์บางอย่างเพื่อส่งเสริมอนามัยครอบครัวของ สนิท โปษะกฤษณะ^{๑๒} พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาสมรสสั้นคือ ๕ ปีแรกใช้ยาเม็ดรับประทานมากที่สุดถึงร้อยละ ๗๕.๖ การศึกษาดังระยะเวลาสมรสกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิในกลุ่มที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิเลือกใช้ในตารางที่ ๑๕ ปรากฏผลเช่นเดียวกับผลการศึกษาข้างต้น กล่าวคือ ในกลุ่มที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่มีระยะเวลาสมรส ๐ - ๕ ปีมีการใช้ยาเม็ดรับประทานสูงสุดคือ ร้อยละ ๗๖.๐ ใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๑๑.๘ ใช้ห่วงพลาสติกร้อยละ ๘.๕ ทำหมันหญิงร้อยละ ๕.๘ และทำหมันชายร้อยละ ๑.๗ ในกลุ่มที่มีระยะเวลาสมรส ๖ - ๑๐ ปีการใช้ยาเม็ดรับประทานและการทำหมันหญิงมีอัตราส่วนร้อยละแตกต่างกันมาก กล่าวคือ ใช้ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๓๓.๕ และใช้วิธีทำหมันหญิงร้อยละ ๓๔.๖ ส่วนในกลุ่มที่มีจำนวนปีสมรสตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จะใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบถาวรมากกว่า กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีระยะเวลาสมรส ๑๑ - ๑๕ ปีใช้วิธีทำหมันถาวรถึงร้อยละ ๖๔.๘ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรที่มีชีวิตของผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่มีระยะเวลาสมรสต่าง ๆ กัน พบว่า ในกลุ่มที่ยังไม่มีบุตรและ

^{๑๒} สนิท โปษะกฤษณะ, เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน

มีระยะเวลาสมรส ๐ - ๕ ปีทั้งหมดใช้แต่วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวเท่านั้น โดยมีการใช้ยาเม็ดรับประทานร้อยละ ๘๘.๘ ใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๑๑.๑ และไม่มีการใส่ห่วงพลาสติกเลย ในกลุ่มที่มีระยะเวลาสมรสเดียวกันนี้แต่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๑ - ๒ คน ส่วนใหญ่ยังคงใช้ยาเม็ดรับประทานถึงร้อยละ ๙๔.๖ และในกลุ่มที่มีระยะเวลาสมรส ๖ - ๑๐ ปีและ ๑๑ ปีขึ้นไปที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๓ - ๔ คน การใช้วิธีทำหมันถาวรเป็นวิธีการวางแผนครอบครัวมีอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราวที่น่าสนใจคือ ในกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คนและมีระยะเวลาสมรส ๖ - ๑๐ ปี ประมาณกว่าครึ่งหนึ่งที่ใช้ยาเม็ดรับประทานหรือประมาณร้อยละ ๕๗.๘ เช่นเดียวกับกลุ่มที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต ๗ คนขึ้นไปและมีระยะเวลาสมรส ๑๑ - ๑๕ ปี ประมาณครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ ๕๐ ใช้ยาเม็ดรับประทาน การที่คู่สมรสมีจำนวนบุตรมากและมีระยะเวลาสมรสนานพอสมควร ใช้ยาเม็ดรับประทานเพื่อยุติการมีบุตรหรือกำหนดระยะเวลาการมีบุตรอาจแสดงว่า คู่สมรสเหล่านี้พึงไว้ใจและ การใช้วิธียาเม็ดรับประทานเป็นวิธีป้องกันการปฏิสนธิแบบใหม่ที่ใช้กันแพร่หลายในสังคมไทยปัจจุบัน

ตารางที่ ๑๕ อัตราส่วนรอยของคูสมรสจำแนกตามวิธีป้องกันการผลิตที่ใช่
จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระยะเวลาสมรส

จำนวนบุตรที่มีชีวิตและ ระยะเวลาสมรส	ร้อยละของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช่					รวม
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
รวมทั้งหมด	๘.๑	๓๒.๘	๘.๓	๕๒.๓	๘.๕	๑๐๐.๐(๖๕๐)
๐ - ๕	๘.๕	๓๒.๐	๑.๓	๕.๘	๑๑.๘	๑๐๐.๐(๑๑๘)
๖ - ๑๐	๑๐.๖	๓๓.๕	๖.๘	๓๔.๒	๑๔.๘	๑๐๐.๐(๑๖๑)
๑๑ - ๑๕	๘.๓	๒๒.๕	๑๑.๐	๕๓.๘	๔.๐	๑๐๐.๐(๑๓)
๑๖ - ๒๐	๖.๑	๒๓.๒	๘.๑	๕๓.๖	๔.๐	๑๐๐.๐(๘๘)
๒๑ ปีขึ้นไป	๔.๕	๑๐.๑	๑๓.๕	๖๖.๓	๕.๖	๑๐๐.๐(๘๘)
ยังไม่เป็นบุตร (รวม)	-	๖๖.๓	๘.๓	-	๒๕.๐	๑๐๐.๐(๑๒)
๐ - ๕	-	๘๘.๘	-	-	๑๑.๑	๑๐๐.๐(๘)
๖ - ๑๐	-	-	* ก	-	* ก	* ก (๓)
๑๑ - ๑๕	-	-	-	-	-	-
๑๖ - ๒๐	-	-	-	-	-	-
๒๑ ปีขึ้นไป	-	-	-	-	-	-
๑ - ๒ (รวม)	๘.๖	๕๖.๒	๓.๒	๑๕.๖	๑๑.๔	๑๐๐.๐(๑๖๓)
๐ - ๕	๘.๕	๓๔.๖	๑.๑	๓.๒	๑๑.๖	๑๐๐.๐(๘๕)
๖ - ๑๐	๑๒.๘	๓๖.๑	๘.๕	๒๘.๘	๑๒.๘	๑๐๐.๐(๔๓)
๑๑ - ๑๕	๖.๓	๒๕.๐	๓๑.๒	๓๑.๒	๖.๓	๑๐๐.๐(๑๖)
๑๖ - ๒๐	-	* ก	* ก	* ก	-	* ก (๓)
๒๑ ปีขึ้นไป	-	๒๐.๒	๒๐.๐	๔๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐(๕)
๓ - ๔ (รวม)	๖.๖	๒๔.๕	๑๓.๓	๕๖.๕	๘.๓	๑๐๐.๐(๒๔๑)
๐ - ๕	๓.๑	๕๒.๘	๓.๑	๒๘.๖	๑๔.๓	๑๐๐.๐(๑๔)
๖ - ๑๐	๑๑.๑	๒๓.๘	๖.๓	๓๓.๓	๑๖.๓	๑๐๐.๐(๘๐)
๑๑ - ๑๕	๕.๓	๑๘.๓	๑๓.๖	๕๖.๘	๔.๖	๑๐๐.๐(๘๘)
๑๖ - ๒๐	-	๒๘.๒	๒๘.๒	๔๑.๖	-	๑๐๐.๐(๒๔)
๒๑ ปีขึ้นไป	-	๑๖.๓	๒๘.๒	๕๔.๑	-	๑๐๐.๐(๒๔)

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

จำนวนบุตรที่เสียชีวิตและ ระยะเวลาตามรศ	รายละเอียดของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	รวม
๕ - ๖ (รวม)	๓.๑	๒๐.๕	๓.๒	๖๖.๖	๒.๖	๑๐๐.๐(๑๕๖)
๐ - ๕	-	-	-	-	-	-
๖ - ๑๐	๕.๓	๕๓.๘	-	๓๑.๖	๕.๓	๑๐๐.๐(๑๔๔)
๑๑ - ๑๕	๑๒.๓	๒๑.๑	๓.๕	๖๑.๓	๑.๘	๑๐๐.๐(๕๓)
๑๖ - ๒๐	๒.๑	๑๔.๘	๒.๑	๓๘.๘	๒.๑	๑๐๐.๐(๕๓)
๒๑ ปีขึ้นไป	๖.๑	๖.๑	๖.๑	๓๘.๓	๓.๐	๑๐๐.๐(๓๓)
๗ คนขึ้นไป (รวม)	๑๓.๖	๒๕.๘	๓.๐	๔๓.๐	๑๐.๖	๑๐๐.๐(๖๖)
๐ - ๕	-	-	-	-	-	-
๖ - ๑๐	-	* ก	-	* ก	-	* ก (๒)
๑๑ - ๑๕	๑๖.๓	๕๐.๐	-	๒๕.๐	๘.๓	๑๐๐.๐(๑๖)
๑๖ - ๒๐	๒๐.๐	๓๒.๐	-	๓๖.๐	๑๒.๐	๑๐๐.๐(๒๕)
๒๑ ปีขึ้นไป	๓.๕	๓.๕	๓.๕	๖๖.๓	๑๑.๑	๑๐๐.๐(๒๓)

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย